

Yayına Geliş Tarihi: 05/07/2018
Yayına Kabul Tarihi:25/07/2018
Online Yayın Tarihi: 31/07/2018

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt: 2, Sayı: 4, Yıl: 2018, Sayfa: 1-19
ISSN: 2587-2206

İNGİLİZ BAHÇE SANATI

Ufuk Çetin¹

Özet

Bahçeler farklı bitki,çiçek,hayvan ve böcek türlerinin bir arada bulunarak insanoğluna çeşitli amaçlarla hizmet eden tamamlayıcı unsurlardandır.Dünya var olduğundan beri bahçeler de var olmuştur. Antik kültürlerden günümüz modern kültürlerinde bahçelerde değişik coğrafyaların ve kültürlerin izlerine rastlanmaktadır.

Ayrıca,bahçelerin pek çok şekli bulunmaktadır.Huzur,sakinlik ile vahşi doğa yaşantısını da toprağın ekilip biçilmesinin bir tür canlandırılması ya da tarımsal kaynakların geliştirildiği yerler olarak karşımıza çıkmaktadırlar.Küresel olarak bahçeler tüm yaşayan insanların varlıklarını sürdürmelerine, rahatlatmalarına yardımcı olmuştur.Ek olarak, önemli sanatçılara,şairlere müzisyenlere ve yazarlara ilham kaynağı olmuştardır.

Bahçeler sanatın hemen hemen her dalında kullanılmışlardır.Bahçe sanatı gerçek ve hayali birer bahçe örneği olarak incelenip sembolik anlamlarıyla yansıtılmıştır. Resim sanatında ise bahçelerin sayısız örnekleri sıklıkla görülmektedir.

Bu çalışmada diğer bahçeler arasında önemli bir yere sahip olan İngiliz bahçe sanatı ele alınmıştır. Bahçenin tanımlamasından ve tarihi geçmişinden de bahsedilerek konu ile ilgili genel bilgilerden bahsedilmiştir. İngiliz bahçelerinin resim sanatında özellikle manzara resim sanatı gelişimi üzerindeki etkisi de incelenmiştir.Sanatsal açıdan bu bahçe planının önemi irdelenmiştir.Ayrıca diğer bahçe türleri ve sanat eserleri üzerindeki etkisi de aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bahçe,Sanat,İngiliz bahçeleri,Manzara,Resim

2587 2206

¹ Namık Kemal Üniversitesi,Çorlu Mühendislik Fakültesi,Öğretim Görevlisi,
ucetin@nku.edu.tr

Bu makale'' John Constable'' başlıklı yüksekisans tez çalışmamdan türetilmiştir.

ENGLISH GARDEN ART

Abstract

Gardens are complementary notions serving mankind differently being together various plants,flowers and animals.Gardens are available since the universe exists.It has been followed traits of dissimilar cultures from antique to modern gardens cultures.

Besides,Gardens have diffrent functions.They represent peace,tranquility, wild nature life, cultivating lands,sorts of refreshments and agricultural sources improvements.Globally gardens helped people live and relax.Moreover, they inspired artists,poets,musicians,and authors.

Gardens were used in all parts of arts.Garden art was searched with real and imaginary samples and reflected with symbolical meanings.In the painting art, numerous examples are seen quite often.

This study examined English garden art having great importance among other gardens.General information were provided with garden definitions and historical backgrounds as well.The impact of English gardens on development of painting art especially landscape art was explored.Significance of this type of garden plan was serached.Other garden forms and effects of them on other art works were tried to presented too.

Keywords:Garden,Art,English gardens,Landscape,Painting

GİRİŞ

Özellikle 18.yüzyılda büyük bir gelişme kaydeden İngiliz peyzaj hareketi bahçe sanat tarihi açısından en karmaşık ve anlaşılması zor dönemlerden biri olarak bilinir.İklimsel koşullar İngiltere'nin bir ada devleti olması,resim sanatının peyzaj üzerindeki etkileri ve Fransız anlayışına duyulan tepki ise bu gelişimin başlıca nedenleri olarak görülebilir.Ülkenin zaman içinde ekonomik ve siyasal güç kazanması özellikle mimari ve peyzaj sanatlarını etkiledi.Ezeli rakibi Fransa'dan gelen Barok tarzını çok az uygulayan İngiltere.17.yüzyıldaki büyük devrim sonrasında esmeye başlayan özgürlük rüzgarlarının da etkisiyle,kendine daha uygun olan,yeni ve orijinal bir tarz yarattı.Mutlakiyete karşı çıkan güçler,katı tasarımlara karşı savundukları doğal görünümlü peyzaj anlayışlarıyla kır manzaralarını ve peyzaj tasarımlarını değiştirdiler.Bu anlayışın öncülereinden biri olan Shaftesbury'ın 'The Moralists'(1710) adlı eserinde doğal bahçeleri yapay bahçelere

tercih etmesinin nedenlerini anlatır. Joseph Addison'un 'the Spectator'u ise kırlardaki doğal peyzajın üstünlükleri üstüne yazılmış övgü dolu bir eserdir.

Hatta peyzajda yaşanan bu gelişmeler İngiliz yazını ve şiirini de etkilemiştir. Özellikle Whig akımına mensup Horace ve Virgil 'in eserlerindeki pastoral peyzajlar ve mitolojik kurgularda bunu hissetmemek mümkün değildir. Bu şiirsel akımın en önemli şahıslarından biri olan Alexandre Pope ise 'Epistle To Lord Burlington' adlı şiirinde mimarinin ve tasarımın doğayı yansıtmayı ve önem vermesi gerektiği üstünde durur ve bunu kendi yaptığı Twickenhamda 'ki bahçesinde birebir uygular.

Bahçe tasarımlarına getirdiği yeniliklerle anılmaya değer diğer önemli isimlerden biri de Charles Bridgeman'dır (1738). Wise ve Vanbrugh'taki Barok okulundan gelen tasarımcının yaptığı tüm planlamalarda bu durum hissedilir. Düzenlemelerinde sert çizgileri yumuşatan Bridgeman'ın Stowe'da ortaya koyduğu eserinde manzarayı çerçeveleyen ulu ağaçlar göze çarpar. Rhusham ve Kent tarafından da uygulanan bu planlamanın en önemli özelliği; mekan ile bahçeyi doğal peyzajla bütünleştirmesidir. Barok üslubunu geometrik çizgilerinden vazgeçen William Kent Stowe'daki en önemli eserinde; Bridgeman'ın planlarından yola çıkarak farklı kompozisyonlar yaratmıştır. İtalya'da resim eğitimi alan ancak mimari, iç mimari, peyzaj konularında eserler ortaya koyan tasarımcı, Stowe'da yaptığı tasarımlarda geleneksel biçimleri, özellikle bitkilendirmedeki düz çizgileri kırar. Kent'in Elysian Field'da yaptığı tasarımlar İngiliz bahçe geleneğinin en önemli çalışmalarından biridir. Rhusham ise, pitoresk tavrın etkisi altında kalarak İngiliz ve İtalyan tarzını bağdaştırmıştır.

Bu bağlamda bazı toprak sahiplerinin bizzat kendi yaptıkları başarılı tasarımlarda bulunmaktadır. Sözgelimi Stourhead'in yaratıcısı Henry Hoare pitoresk hareketin en önemli örneklerinden birine imza atmıştır. Mükemmel bir peyzaj içinde konumlanan oluşumda özenle seçilen unsurlar bir göl etrafında yerleştirilmiştir.

"Yüzyılın ortalarına doğru Lancelet Brown'u peyzaj hareketinin en önde gelen isimlerinden biri olduğunu görüyoruz. Kent'ten farklı olarak klasik tarzı kendi pratik unsurlarıyla birleştiren Brown'ın yarattığı sade kompozisyonlar nedeniyle peyzaj tarihinde en büyük pürist olarak anılır. Tasarımlarında göz alabildiğine uzanan çimenlikler, kıvrılan göller, rasgele ağaç kümeleri ve gelişmiş bitkiler kullanan tasarımcı hassas bir ölçülendirme duygusuna sahiptir. Yumuşak ve birbirine uyumlu çizgiler taşıyan kompozisyonlarda ise, çimenlerin parlak yüzeyleri, su ve koyu renkteki ağaç kütleleriyle kontrast yaratırlar. Brown'u eleştiren ve tasarımlarını çok monoton bulan 18. yüzyıl tasarımcıları Uvedale Price, Richard Payne Knight ve William Gilpin daha sonra kara Avrupası'na kayacak olan romantik peyzaj anlayışını benimserler.

Resim 1-<http://en.chateauversailles.fr/discover/estate/estate-trianon/english-gardens#the-love-monument>

18. yüzyılın bir devamı niteliği taşıyan 19. yüzyılda ise daha kuralcı düzenlemelerin yapıldığını görüyoruz. Bu dönemin önemli tasarımcıları arasında Reginal Bloomfield ve İngiliz çiçek bahçesinin yaratıcısı William Robinson'u saymak mümkün. Ancak bu dönemin asıl fenomenleri mimar Edwin Lutyens ve bahçe tasarımcısı Gertrude Jekyll'dir. Bu önemli isimler evle bahçeyi sıkı bir ilişki içine sokan tasarımlar, belirgin geometrik planlamalar, düzenli taraçalandırmalar, merdivenler ve pergolalar gibi formal çalışmalarının yanı sıra özgürce yaptıkları bitki düzenlemeleriyle de bahçe kültürü açısından yeni bir çığır açmışlardır. Tıpkı klasik manzaradaki kıvrımlı dalgalar, yuvarlanan parıltularla dolu olarak.”²

² Anonim;Çankaya Sırtlarında İngiliz Sefareti,House:21(1998),s.48-63

1-İngiliz Bahçesi ve Aydınlanma

“İngiliz manzara bahçesi doğa üzerindeki artan aydınlanmanın diğer bir belirtisiydi.”³

Formel bahçe etkisini yaşamış olan İngiltere’de bitkisel elemanların kurallara bağlı yapay biçimlerinin korunarak sürekliliği iklim koşulları nedeniyle oldukça zordu. Bu durum, informal (doğal, serbest düzen) tasarım anlayışının yaygınlaşmasına olanak sağlamış oluyordu. Ayrıca, endüstriyel devrimin yarattığı mekanik ve tekdüze yaşam biçimi, biçimsel özgürlüğün (informel düzen) kısa zamanda benimsenmesini yaratmıştı. Düşünürler, her konuda 'doğal' özlemi dile getiriyordu. Öte yandan, İngiltere’de bütün sanat formlarında giderek artmakta olan naturalizm eğilimi, Sir William Temple’in 1685 yılında yayımlanmış olduğu 'Çin resim ve bahçe sanatlarında doğu sanatlarının asimetrik özgürlüğü' adlı eserindeki felsefe ile yansımaya başlamıştı. W. Temple naturalizmin ancak sanatçı ellerde değerlendirilebileceğini; oysa, formalizmde önemli derecede hata ihtimalinin az olduğunu belirtmişti. Ayrıca, dönemin ünlü yazarları 'opus topiorum-budama' sanatı ile doğal formlarından uzaklaştırılan ağaçları ve çalılıarı eleştiren yazılar yazmaya başlamışlardı. Bu arada, Avrupa’ya seyahat eden birçok İngiliz düşünür ve yazar, Nicholas ve Calaude Lorrain, Gaspar Poussin ve Salvator Rosa’nın vaktiyle yapmış oldukları kır peyzajını yansıtan eserlerinden çok etkilenmişlerdi. Bu tablolarla yer alan çeşitli peyzaj konularının bütün ham maddeleri esasen İngiltere’nin doğal peyzajında bulunmaktaydı. Topoğrafya oluşumları ve iklim koşulları kır peyzajının tasarımı için son derece uygundu. Yuvarlak, yumuşak formlu tepeleri, küçük ormanları ve bunlara kontrast oluşturan ilgi çekici tekstür ve renklerdeki meralar ile planlama alanının bütününü, bahçe ve mevsimler içindeki sonsuz değişimleri ve dumanlı ışıkları ile iklim, kompozisyona ilgi çekicilik ve gizemli bir anlam kazandırıyor. İklim ve topoğrafya bakımından avantajlara ek olarak aristokrat arazi sahipleri de böyle bir düzenlemenin gelişmesine yardımcı durumda idiler. Çünkü, sahip oldukları araziler çok geniş ve hemen hepsi mülkleriyle çok yakından ve büyük bir titizlikle ilgilenmekteydiler.

Bütün Avrupa’da bahçe sanatında adeta bir devrim yapmış olan 'Naturalizm' düşüncesinin İngiltere’de doğuşunun belki de en önemli nedeni, İngiliz halkının kır içinde yürümeye olan aşırı merakı olmuştur. Ayrıca, bir İngiliz için bahçe, içinde uzun süre oturulacak, düşünceye dalınacak ya da Barok bahçeleri gibi tiyatro oyunlarına yer verilebilecek bir ortam olamazdı. Esasen, İngiltere açık havada bazı merasimler için uygun bir ülke değildi. Bu nedenle, bir İngiliz için her zaman sportif bazı oyunların oynandığı ve uzun süre yürünebildiği açık alanlar olarak önem kazanmıştır. Bütün bunların dışında, İngilizlerin karakterinde olan 'kendi arkadaşlığından zevk alan' eğilimi de İngiltere’de kendine özgü bir bahçenin tasarımını sonuçlandırmıştır.

³ Marilyn Stokstad, :**Art History**,New Jersey:1.Basım,2005,s.914

Naturalistik akımlar başladığı zamana kadar İngiltere’de bahçe evin dışı doğru bir uzantısı olarak düşünülüp, mimari formda düzenlenmekteydi. Oysa, bu yeni akımla durum bütünüyle değişmeye başlamıştı. Çünkü, düzenlemeye evden değil doğadan başlama; bahçeyi evin değil, doğanın eve uzantısı olarak görme eğilimi başlamıştı.

Naturalistik Stil bakımından Onsekizinci Yüzyıl İngiltere için bir 'Altın Çağ' olmuştur. Bu dönemde en büyük ressamların, mobilya sanatkarlarının, mimar ve bahçe mimarlarının yetiştiği görülmektedir. Bahçe sanatında, Bridgeman ve Kent’i, Lancelot (Capability) Brown, Sir William Chambers ve Humphrey Repton takip etmişler, naturalistik peyzaj sanatını doruğa ulaştırmışlardır.

2-İngiliz Bahçe Sanatında Naturalistik Örnekler

Onsekizinci Yüzyıl ortalarında İngiltere’de üzerinde en fazla konuşulan naturalistik bahçe örneği ‘STOWE’ olmuştur. Aslında, Stowe yalnız Kent’in değil, hemen tüm naturalistik bahçe mimarlarının yaptıkları katkı ve değişikliklerle olgunlaşmış ve herkesin hayranlığını kazanan bir örnek olmuştur. Nitekim, ilk kez Bridgeman daha önceleri Rönesans biçiminde düzenlenen bahçenin sınırlarını kaldırmış, terasları yıkmış, bitki meteryalinin kullanımına informel bir karakter kazandırmıştır. Ayrıca, Rönesans’tan kalma eski avenülerden bir kısmını korumakla birlikte, bunlardan her birinin sonuna bir klasik mabet, anıtsal sütunlar ve obeliskler yerleştirmiştir. Su kullanımı ise, geniş parlak su aynaları halinde, dolayısıyla İngiliz olmaktan çok, Fransız anlayışında ve Barok etkisinde olmuştur.

Kent’in Stowe’da yaptığı değişiklik ve ekler düzene daha naturalist bir özellik kazandırmıştır. Bunların en önemlileri: Mabetler, köprüler, pavyonlar ve büyük ölçüde su elemanı olmuştur. Özellikle, Venüs Mabedi Concord Mabedi ve Victory Mabedi önemli mimari örneklerdir. Ancak, Kent’in esas değişikliği suyun son derece naturalistik ve ustalıklı kullanım biçimi olmuştur. Kent Stowe’daki geniş su aynasını bir grotto’dan (küçük mağara) çıkan akarsu ile beslenen iki doğal göle çevirmiştir. Su yüzeylerinden büyük olanını Venüs Mabedi ile birlikte dominant bir eleman durumuna getirmiş, küçük göl ise, evin önünden başlayan ana aksın ucunda odak noktası olarak düzenlenmiştir.

Bridgeman ve Kent’in Stowe’da yaptıkları bütün değişikliklere karşın, bahçe Rönesans’tan naturalizme bir geçiş örneğinin izlerini yansıtmaktan öteye gidemedi. Ancak, Lancelot Brow’dan (Capability) sonra Stowe bütünüyle ideal doğal formlu bir peyzaj tasarım örneği durumuna gelmiştir. Kent’ten sonra Brown’un elinde biçimlenmiş olan Stowe naturalistik peyzaj ekolünün ortak birçok özelliklerini kapsamaktadır. Bugün resmi bir okul olarak kullanılan Stowe, belirli günlerde ziyaretçilere açık olan bir bahçe müzesi karakterindedir.

Stowe naturalistik bahçe tasarımının ana hatları özet olarak şunlardır;

Resim 2-

http://statebystategardening.com/state.php/articles/create_the_look_of_an_english_garden_in_your_midwest_landscape

Arazinin özgün formu, silüeti ve çizgileri tasarım için büyük bir avantaj olarak kabul edilmiş, olabildiğince değerlendirilmiştir. Arazinin yeni eşyükselti eğrileri doğal form ile uyum içinde düşünülmüştür. Yapı, parlak ve kırsal peyzaj arasında birlik ve uyum sağlanmıştır. Tarımsal peyzaj ile bahçe mekanı arasında bütünlük yaratılmıştır. Kırsal alanlar parkın devamı olarak benimsenmiş, Ha-Ha'lar (otlayan hayvanların park alanına girmesini önleyen hendek) vasıtasıyla inek ve koyunları park alanına sokmadan yaklaştırmak ve pastoral bir peyzaj yaratmak mümkün olmuştur. Yollar arazinin eşyükselti eğrilerine uygun, kavisler ve yumuşak çizgiler yaratacak biçimde planlanmıştır. Yol boyunca çevre ile yer görsel ilişkiler sağlanmıştır. Su doğal formlarda kullanılmıştır. Suyun doğadaki ses, hareket, yüzeysel ve hacimsel değişimler, sürprizli görüntüler, yansımalar vb. gibi her özellikten tasarımda yararlanılmıştır.

Mimari elemanların bahçe içinde yerleştirilmeleri son derece ustalıkla yapılmıştır.

Ağaçlandırma arazinin form ve hareketlerine göre düşünülmüştür (uyum ya da kontrast oluşumu).

“Tür seçiminde yapraklı büyük ölçülü ağaçlar kompozisyonun ağırlık merkezini oluşturmuştur. Karaağaç, kayın, meşe, ıhlamur, at kestanesi, çınar gibi iri ve kışın yaprağını döken büyük ağaçlar dışında, özellikle sedir ibreli türler arasında öncelikli olanlar kullanılmıştır. Çiçekli ağaçlara ve çalı formu bitkilere hiçbir zaman yer verilmemiştir. Yeşil renk bahçeyi karakterize eder. Renk, mevsimlere göre değişen yaprak,dal, gövde ile sağlanmıştır. İngiltere’de naturalistik stilde çalışmalar yaparak iz bırakanlar arasında Humphrey Repton’un yeri önemlidir. Botaniğe olan merakı ve yerel tarih üzerindeki çalışmaları yanısıra, resim sanatına olan eğilimi ve tutkusu kendisini Brown’un takipçisi yapmıştır. Onsekizinci yüzyıl ortaları ile sonlarına doğru gelişip yayılan naturalistik akımın İngiliz peyzajının görünümünde önemli değişikliklere neden olduğu bir gerçektir. Ancak, zamanla daha az usta ve duyarlı olan sanatçılar tarafından dejenere edilmiş, sonu basit bir doğa kopyacılığından ileri gidememiştir. Ondokuzuncu Yüzyıl’da, İngiltere’nin ekonomik ve sosyal yapısında başlayan değişikliklere paralel olarak orta sınıf halkın artışı, küçük bahçeli evleri zorunlu duruma gelmesi ve ayrıca hortikültür alanındaki gelişmeler, yeni türlerin tanıtılması ve yetiştirilmesi, bahçe sanatında hortikültüristlerin egemenliğini ortaya çıkaran bir dönemin başlamasına neden olmuştur. Formel biçimli parterler içinde çiçekleri sergilemek; fazla renk, form, tekstür gösterilerine vermek bahçede aşırı renk gösterisi ve karışıklığı sonuçlandırmıştır.”⁴

“Tabiat ve onun fizyonomisini üsluplaştıran İngiliz bahçe stiline prensipleri günümüzdeki peyzaj çalışmalarına hala esas teşkil etmektedir.”⁵

⁴ www.grupmesa.gen.tr,(çevrimiçi),10 Mayıs 2008

⁵ www.bahçesel.com,(çevrimiçi),11 Mayıs 2008

Resim 3- <https://www.flickr.com/photos/ukgardenphotos/11838805153>

3-İngiliz Bahçe Sanatı ve Rococo Dönemi

“Rococo döneminin başlamasıyla plastik sanatlara hakim olan yumuşaklık ve doğallık Fransız peyzajının gelişimini de etkilemiştir. Bu dönemin en önemli eserleri arasında klasik ve anıtsal unsurları İngiliz peyzaj anlayışıyla kullanan Gabriel Thouin’in Versailles için yarattığı büyük kır bahçesi, bir dizi antik kalıntı ve sıra dışı binayla belirginleşen Mereville, rustik unsurları ön plana çıkaran Petit Trianon sayılabilir.”⁶

⁶ Anonim;Fransız Bahçe Geleneği,House:26(1998),s.60

Resim 4- <http://www.serenitysecretgarden.com/have-an-english-garden-you-can-be-proud-of/>

Resim 5- <https://www.countryliving.com/gardening/garden-ideas/advice/g1665/english-garden-design/?slide=4>

Richard Wilson'ın 'Croome Court' isimli çalışması Capability Brown tarafından düzenlenmiş, yüzyılın ortasının manzara bahçecisine yol açan bir manzara bahçesini göstermektedir. Bu tip manzara için Britanyalı ev sahibince tercih konusunda siyasi bir boyut söz konusuydu. Horace Walpole örneğin Brown tarafından mükemmelleştirilen bahçeciliğin okulda kendi kendisine İngiliz özgürlük ruhunu belirtmesini tartışmıştır. Versailles sarayını kuşatan geometrik şekilli stereotype olan yapay bahçe nefret edilen eski Fransız yönetiminin zalim, hiyerarşik gücünün bir işareti olarak görüldü. Örneğin bankacı Henry Hoare Wiltshire'da Stourhead 'i satın aldığı zaman zeminini ağaç parçacıklarıyla gümüş rengindeki göllerle ve zarif parıltılara dönüştürdü. Bu durum zamanında öylesine yaygındı ki Henry Hoare sanki Arkadya gerçekten hayata bir kez daha gelmiş gibi onu heykeller ve klasik tapınaklarla doldurmuştu. William Hodges güney denizlerine kaptan Cook'la beraber yolculuk yapmıştır. Dönüşünde Tahiti ve diğer adaların huzur verici manzaralarını yapmıştır. Arkadyan vizyonunu Tahiti'de yapmak özellikle kolaydı, çünkü burada yaşayan yerliler tarafından batılılara karşı direnç gösterme durumu yoktu. Bu yerel Arkadya resim kökleri Hollanda sanatında bulunabilir. Hollandalılar evde yaşamaya meraklı insanlardı. Bu yüzden onların orijinalliyi diye John Constable 1830 yılında bu durumu yazmıştır. John Constable kendisini yeni bir düzeyle önemini getirdiği yerel manzarayı kutlama geleneğine geçmişe bakıyordu. Bununla yaşantısına yerel manzaranın dikkatli tasarlanmasıyla başlamış bulunan

arkadaşı East Anglia'lı Gainsborough arasında Hollanda bulunuyordu. Daha sonra Gainsborough'un okul çocuğu tarzında resim yaptığı için kovduğu Corard Wood ağaçları sevgi dolu bir dikkatle yeniden oluşturdu. Aynı zamanda ağaçların arasında bir ormancı, bir sütçü ve bir gezgini resmetmiştir. Bu bize kırsal alanın hala oldukça açık ve toplumun tüm üyelerine aydınlanma çağından önce daha ulaşılabilir olduğunu hatırlatmaktadır. Gainsborough ideal kırsal alan görüntüsü için özellikle yerel öğeleri kullanmaya başlamıştır. Önemli bir şekilde bunu gerçekleştirdiğinde artık orada yaşamıyordu fakat Londra'ya yerleşmişti portre çalışmasını bırakmayı düşünüp doğada özgürce dolaşmayı arzuluyordu. Bu şiirsel manzara görüşü çağdaşlarında da çoğunlukla başlamıştı. Uvedale Price , Gainsborough'un manzaralarının Goldsmith'in şiirde yaptığı kadar çok zihinde insancillaştığını belirtmiştir. Thomas Gainsborough'un özellikle 1767 tarihli 'The Harvest Wagon' 'Gainsborough'un sonraki manzaralarında Suffolk'tan ayrıldıktan sonra Londra köy yaşantısı daha duygusal, gerçeklikten daha uzak, daha idealize edilmiş şekillerdedir. Gainsborough'u manzaradaki ünü ölümünden sonra da devam etmiştir. Savaş sırasında kırsal alandaki bu imaj pekişmiş ve ulusal kimliğin geliştirilmesinde kullanılmıştır. Açık alanda resim yapma 1805 yılı civarında içlerinde William Henry Hunt, John Linnell, Constable ve Turner'ı kapsayan bir grup genç ressam tarafından öncülüğü yapılmıştır. John Linnell 1815 tarihli River Cannett 'New Bury' isimli çalışmasında Palmer ve Blake' in izindeki bir ressam olarak doğa sıradan insan yaşantısını yansıtmaktan daha az coşkulu bir izleyici durumundaydı. Joseph Mallord William Turner (1808-10) 'Ploughing Up Turnips', Windsor Turner'ın birçok çalışması benzer şekilde basit bir gerçekçiliği göstermektedir. Bu tablodaki manzara toprağın verimliliğini göstermektedir. Thames nehri üzerindeki manzara durumu o zamandaki vatanseverlik yazın için olduğu kadar Thames nehrini Britanya'nın ve en verimli bölgelerin kalbi olarak yansıtmaya açısından son derece önemlidir. Georgaic kelimesi bazen doğduğu yer İtalya'nın verimliliğini çiftçilik ve bahçecilik konularının detaylı tanımlamalarıyla ölümsüzleştiren Virgil'in şiirlerinden kırsal manzaraları bu şekilde yansıtmaya tanımlamak için kullanılır. Bu durum bir şekilde ideale karşı olarak gerçek bir şiir durumunun yansıması gibi görülebilir. Aslında bu durum bir dereceye kadar doğrudur. Georgaic için gerçekte pastoralin alt grubu diyebiliriz. Bahçeciliği ve çiftçiliği çobanların lirik konuşma metinlerinden çok daha fazlasıyla vurgulamaktadır. Fakat hala sağlık ve bolluk olarak kırsal yaşantıya sunulma amacıyla idealize edilmiş bir durumda merkezde yer alır. 19. yüzyılın ikinci yarısında John Constable bu Georgaic imajın temel yansıtıcısı olarak ortaya çıktı. Kendisinin kırsal bir geçmişten gelmesi sebebiyle bu mirası koruma konusunda oldukça koruyucu davrandı. East Bergholt Suffolk'da bir değirmen sahibinin oğluydu. Sanata temel olarak çocukluk dünyasının resimleriyle başladı. "Bu manzaralar beni ressam yaptı ve bu durumdan çok memnunum cümleleri kendisine aittir" Ailesinin kendisinin seçtiği mesleğe onay vermemesi, yaptığı şey konusunda kendisini haklı çıkartma isteğini de arttırdı. Yerel manzara resmi yapmanın diğer tür resim yapma konusu kadar önemli olduğunu açıklamasına ihtiyaç duydu. O da doğanın etkilerini doğrudan doğadan ve çağdaşlarından daha saplantılı bir şekilde

kaydetme gereği duydu. Pek çok kişi günümüzde o günkü ressamların doğruluklarından çok tablolarındaki tutkularından etkilenmektedir. Tablosu Flatford Mill, Waterloo'daki Wellington zaferinden sonra yapılmıştır. Kendisinin Navigable River (dönüşümlü nehir) olarak ifade ettiği bir sembolüdür. Babasından önceki bir kilidi göstermektedir. Koşuşturma ve hareket vardır. Kırsal alandan şehre tahıl getiren mavnaları belirten modern ticareti göstermektedir. Bu imajın gerçekçiliği verimli kırsal bölgenin manzarada anlık görüntü doğruluğuyla belirtilmiştir. Her detay bir hafif rüzgarlı yaz gününün kıvılcımı ve sıcaklığıyla canlı haline getirilip garanti altına alınmıştır. Bu zamanda verimli İngiliz kırsal alanlarını büyük olarak resmeden tek ressam yalnızca Constable değildi. örnek olarak meslektaşı East Anglianlı Cornfield(1815) tablosu doğduğu yer olan Lincolnshire'ın geniş gökyüzü altında bağ bozumu yapılan doğallığı gösteren Peter De Wint 'di. ayrıca Londra temelli G.R Lewis boğ bozumu manzaralarını Herefordshire'da yapmıştır. Constable ve De Wint gibi o da açık alanda manzaralarını yapmıştır. Sağlıklı ve verimli ülkenin bu cesur ve doğal tablolarının yapımı Britanya'nın askeri zaferlerle donatılması sonucu iyi bir duruma gelmesiyle ilişkilendirilir.

Resim 6- <https://www.flickr.com/photos/ukgardenphotos/13690514503>

SONUÇ

Flatford Mill’de sunulan sağlıklı Britanya vizyonu aynı zamanda Constable’ın tılsımı olan Haywain (saman arabası) ‘da bile sunulur. Flatford Mill gibi yerel haritacılık ve naturalistik etkinin dikkatli bir şekilde kayıt özelliğine dayanır. Fakat bazı ilave edilmiş İngiliz kırsal yaşantısının popülerliğini gösteren unsurlar bulunmaktadır. Resim uyumlu bir şekilde nehir ayağı ve uzun yayılmış ağaçlarla resmedilmiştir. Saman arabasının atları su içen veya serinleyen görünümündedir. Adam oldukça rahat durumdadır. 1819 yılından sonra kraliyet akademisinde Constable’ın sergilediği doğduğu köyün civarındaki büyük ölçekli manzara

serilerinden birisidir. Constable'ın diğer eseri Chain Pier Brighton 1827 tarihli tablosunda Constable'ın memleketi Suffolk'tan uzaklaşıp sanayi devriminin başarılarından bir konu seçtiği görülür. O zamanki Britanyalı manzara ressamlarının belirgin kalitelerine rağmen akademik çevrelerde onlara karşı hala bir önyargı söz konusuydu. Napolyon savaşlarının ardından Constable ülkenin içine düştüğü durumu hem gazetelerden hem de aile üyelerinin yazmış oldukları mektuplardan biliyordu. Kırsal toplumun geleceğiyle ilgili olarak çok daha kötümser oldu. 1832 yılında parlamentoda kırsal yönetimlerin sayısını azaltan, şehirleri arttıran yasa tasarısının geçmesini dehşetle izledi. 1820'ler Constable'ın kahramansal olarak Suffolk imajlarının yer aldığı yıllardı. Aynı zamanda yerel güzelliğin pek çok kutlamalarını gördü. Bunlardan Bristol'deki Francis Danby tarafından yapılmış olanlar son derece şiirseldi. Büyük şehirlerin burjuva sınıflarını romantik bölge ile Clifton civarında resmetmiştir. Danby'nin ilk çalışmaları Bristol civarına odaklanmaktadır. 1821 tarihli 'Rock From Rownham Fields' isimli tablosunda daha sonra araştıracağı coşkun bir dokunuşunu uçuruma bu huzur verici sahnede eklemiştir. Bu tip çalışmalar Samuel Palmer (1805-81) gibi Blake'in sanatının kırsal yaşantının hayali zengin görünümlerini oluşturmak için ilkelleştirilmiş eğilimlerden genç manzara ressamlarına ilham vermiştir. Palmer kilise ve devlete karşı yürüyen iyi huylu, sorumluluklarını bilen bir topluluğu gösteren ve zengin renkleriyle kilise pencereleri gibi parlayan imajlar oluşturma konusunda ısrarcı davranmıştır. İsyancıların reform yasa tasarısını desteklemesi Constable'ı olduğu gibi kendisini de şaşkına çevirmiştir. Constable, Palmer gibi ülkede olan şeylerle ilgili olarak kendisini kötümser hissediyordu. Fakat en azından olan şeyler hakkında biraz bilgisi vardı. Richard Wilson The Distruction Of the Children of Niyobe 1760 tarihli tablosunda Niyobe ve çocuklarının tanrı Apollo tarafından fırtınalı bir havaya karşı yokedilişini gösteren klasik bir tarihi manzara resmidir. De Louthembourg drama ve felaket manzaralarında uzmanlaşmıştı. 1803 tarihli Avalanche in The Alps isimli çalışmasında doğanın gücüyle bir çığ tarafından seyahat edilen kişilerin yok oluşlarını göstermektedir.Philipe de Louthembourg 'Coalbrookdale by Night' 1821 tarihli tablosunda Coalbrookdale'deki ünlü demir fabrikalarını geceleyin gök yüzünde dramatik etki yaratarak göstermektedir. Sanayi devriminin ilk yıllarında fabrikalar coşkusal açıdan hayranlık uyandırabiliyorlardı.

Dönemin diğer önemli ressamlarından Joseph Mallord William Turner için de Louthembourg'un çalışmalarının hepsi önemliydi. Turner'a kendi çalışmalarını gözden geçirme fırsatını vererek tarihsel manzara için potansiyel bir duygu sağlamıştır. 'Coalbrookdale By Night' sergilendiğinde Turner akademisyendi. Yükselişi hızlı olmuştu, yalnızca 27 yaşındaydı. Bir berberin oğlu olarak oldukça mütevazı bir geçmişe sahipti. Hayatını harita ressamlığı ile kazanıyordu. Girtin'in yakın arkadaşıydı ve onun gibi gelişme gösterdi. Tıpkı manzara için atmosferin daha derin olarak önemini anlayıp detaylandırma yapmaya alışması gibi. Bu dönemde kendi deyimleriyle Girtin'den daha iyi olmamasına rağmen daha başarılı bir

kariyerin tadını çıkartıyordu. Bunun sebebi genel olarak yağlı boya çalışmalarına ilaveten suluboya çalışmaları da yapmış olması, manzaranın tarihi ve şiirsel vurgulamalarını kendi kendine hazır olarak göstermeyi başarmasından kaynaklanmaktadır. Turner'ın 1805 tarihli 'The Shipwreck' isimli tablosunda Turner de Louthembourg'un izinden gidip doğanın yok edici gücüne cevap vermektedir. Fakat onun resmi izleyiciye herhangi bir güvende olma duygusu vermediğinden daha rahatsız edicidir. Turner'ın 1812 tarihli 'Hannibal and His Army Crossing the Alps' tablosunda insanoğlunun gücünün kontrol edemediği büyük güçler tarafından nasıl yenildiği gösterilmektedir. Resim insanoğlunun kahramanlığına atıfta bulunması ve insanoğlunun hırsı üzerinde ironiktir. Çoğunlukla dramatik ve hayvan resimleriyle tanınan James Ward bunlardan en dikkate değer olanını Yorkshire'da Gordalescar'ın dev bir manzarasını düşünerek yapmıştı. 1812-14 tarihli bu çalışmada resim yaklaşık olarak 11 feet (335.28 santimetre) yüksekliğindeydi. Yorkshire kırsal bölgesindeki bir özelliği yaklaşık olarak Alplerdeki oranlara göre abartarak kullanmıştır. Bir başka dönemin başarılı ressamlarından John Martin 1789-1854 yıllarında yaşamıştı. Martin Londra'ya New Castle'dan yaklaşık olarak 1809'da gelmişti. Daha öncesinde cam boyacısı olarak çalıştı. Her zaman tuhaf biriydi ve asla bir akademisyen olmadı, fakat bu onun ün ve para kazanmasına engel olmadı. Martin Turner'ın ve de Louthembourg'un dramatik tarihi manzara resimlerinden çok etkilenmişti. Fakat onları farklı bir moda için kullanmıştı. Kendi resim tarzı etkisini kazanmak için bol bol aşırı abartmalar içeriyordu. Sanatında popüler melodramın saçmalığı ve tüm heyecanı vardı. İlk büyük başarısı 1826 tarihli 'Belshazzar Feast' şiirsel ve coşku dolu en büyük bir sanat tarzı olarak karşımıza çıkıyordu.

Yine diğer önemli bir ressam 1793- 1861 yılları arasında yaşamış, ilk yıllarında neşe dolu manzaralar oluşturmuş, dikkate değer şiirsel bir bakış açısı geliştirmiş olan Francis Danby'dir. Danby'nin Martin'in dışına çıkma çalışması 1840 tarihli 'The Deluge' isimli tablosunda çok az başarılı olmuştur. Manzara kargaşa dolu olmasına rağmen tehdit edici değildir. Çıplak vücutları sayısı akademik bir dokunuşu, hatta erotik bir dokunuşu yansıtmaktadır. Martin'e göre manzara resmi peygambersel bir sanattı ve onu Blake'in ruhsal rehberlik ve tahmin için kullanmış olduğu kadar çok kullandı. Her ne kadar Blake küçük bir azınlığa vaaz veriyorsa da Martin Dee geniş bir halk topluluğuna sesleniyordu.

Tüm İngiliz ressamı içinde Turner bu bağlamda geç tarzı olduğu söylenen tek ressamdır. 50li yaşlarının ortalarında sanatındaki cesaret, zenginlik ve güzellik arttı. Her zaman iyi bir renkçi oldu ve en sonunda saf görüntünün eşiğinde coşkulu efektleri elde etmeyi başardı. 1844 yılına ait olan 'Norham Castle Sunrise' isimli çalışmasında Turner'ın son resimlerinde olduğu gibi tamamlanmış ve tamamlanmamış çalışmanın sık sık çizimi zordu. Muhtemelen 'Norham Castle'ı sergilemeyi istemedi. 1838 tarihli 'The Fighting Temeraire Tugged To Her Last

Berth To Be Broken Up ' isimli tablosu şu anki zamanın gerçekliğini siyahla kirleterek parıldayan dünyanın yok olmasına zıtlık göstererek resim romantizmin ikonu olmuştur. 1844 yılına ait ' Rain ,Steam And Speed 'Degreed Western Railway 'da Turner doğanın kendisinin bir gücü ve sanayi devriminin Viktoryalılar için ilk sembolü olmasında onun demiryolu üzerinde romantik görüş açısı odaklaşır. Hogarth tarafından başlayan ve modernliğe giden yolda son ve en parlak çalışma Turner'ın son çalışmasıdır. Ondan sonra İngiliz resim sanatı köklü üstünlüğünü kaybetmiştir.

KAYNAKÇA

Kitap Kaynakçası

Anonim;Çankaya Sırtlarında İngiliz Sefareti,House:21(1998)

Anonim;Fransız Bahçe Geleneği,House:26(1998)

Butler Marilyn:Romantics Rebels and Reactionaries: English Literature and Its Background,1796-1830,Oxford and New York,(1981),1st Edition.

Barrel John: Painting and The Politics of Culture:New Essays on British Art 1700-1860,Oxford and New York,(1992)1st. Edition.

Evyapan A. Gönül;18. Ve 19. Yüzyıllarda Türk Bahçe Sanatında İzlenen Batı Etkileri;Sanat Dünyamız,(1995),sayı.01

Graham Dixon .Andrew:A History of British Art:London.(1996),1st Edition.
Klingender Francis. Art and The Industrial Revolution,Edinburgh,(1968),(Revised Ed).

Leslie CR. (1995):Memories of The Life of John Constable,Hong Kong:3.Basım.

Marilyn Stokstad: Art History, New Jersey: (2005), 1. Basım.

Parkinson Ronald: The Man and His Art, Singapore, (1998), 1. Basım.

Rosenthal Michael: Constable, London (2003), 2. Basım.

Rosenblum Robert: Transformations in Late Eighteenth Century Art, Princeton, (1967), 2nd. Edition.

Smith Lucie Edward: Art Today, China, (2004), 7th Edition.

Solkin David: Painting For Money The Visual Arts and The Public Sphere in Eighteenth-Century England, London, (1993), 1st Edition.

Vaughan William: John Constable, London, (2002), 1. Basım.

Vaughan William: British painting The Golden Age, London, (2000)

Waterhouse Ellis: Painting in Britain, London, (1994), 1st Edition.

İnternet Kaynakçası

www.bahcesel.com, (çevrimiçi), 11 Mayıs 2008

www.britishmuseum.org, (çevrimiçi), 26 Şubat 2006.

www.grupmesa.gen.tr, (çevrimiçi), 10 Mayıs 2008.

www.nationalgallery.org.uk, (çevrimiçi), 4 Nisan 2006.

